

Doğada Bu Ay

Bahar birçoğumuz için gezmek anlamına gelir. Türkiye’de gezmek isteyenlerimiz olduğu gibi, yurtdışına çıkıp farklı ülkeleri gezmek isteyenlerimiz de olur. En çok hangi ülkeyi görmek isterdiniz hiç düşündünüz mü? Mısır, Almanya, Polonya? Belki Güney Afrika? Bu ülkeleri görebilmeniz için öncelikle bir pasaport almanız gerekir. Hatta bazı ülkelere gidebilmek için bir giriş izni de almak gerekebilir. Uçak biletinizi alıp, bavulunuzu toplayıp havaalanına gidersiniz. Ne çok iş değil mi? Oysa bir leylek olsaydınız, tüm bunlara gerek kalmazdı. Leyleklerin farklı ülkelere gidebilmek için pasaporta gereksinimleri yok. Leylekler sınır tanımıyorlar! Çok eski zamanlardan beri farklı ülkeler üzerinden göç ediyorlar. Üstelik bunu yılda iki kez yapıyorlar: sonbahar ve ilkbahar.

Sınır Tanımayan Leylekler

Leyleklerin göç yolları üzerinde bulunan ülkeler sizi şaşırtabilir. Güney Afrika, Zimbabve, Mozambik, Ürdün, İsrail, Lübnan, Suriye, Türkiye, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Avusturya, Polonya, Slovakya, Almanya. Ne kadar inanılmaz değil mi? Bu inanılmaz yolculuğu yapan leylekler her yıl aynı yuvaya geri dönüyorlar. Genellikle ilk olarak erkek leylekler geliyor. Yuvalarını onarıp dişileri beklemeye başlıyorlar. Daha sonra da dişiler geliyor ve yeni yaşamlarına başlıyorlar. Ülkemizde de leylekler yavaş yavaş yuvalarını tekrar doldurmaya

başladılar. Yakınızdaki bir leylek yuvası varsa, bilin ki büyük olasılıkla bu leylekler geçen yıl ve hatta daha önceki yıllarda da sizin komşunuzdu.

Uluabat Gölü’nde Leylek Dostu Köyler

Bursa Uludağ Üniversitesi’nde bulunan kuş gözlemcileri (ULUKUŞ) ve Uluabat Gölü yakınında yaşayan çocuklar leylekler için bir çalışma başlattı. Göl yakınlarında bulunan köylerde leylekler için tehlikeli olabilecek elektrik tellerini belirliyorlar. Bu tellerin yerine kablo düşüyorlar. Bu sayede elektrik direkleri leylekler için güvenli oluyor. Bu direklerin

ve köylerde bulunan bazı evlerin üzerine leyleklerin gelip yuva yapabilmesi için platformlar diyorlar. Uluabat'a gelen leyleklerden bazıları bu platformlara yuva yapmaya başlamışlar bile. Buradaki köylerde yaşayan arkadaşlarımız gelen leylekleri dikkatli bir şekilde gözleyip ve leyleklerle ilgili gözlemlerini yazıp ULUKUŞ'a yolluyorlar. Bu sayede leyleklerin korunmasına yardımcı oluyorlar. Bakın Uluabat Gölü yakınlarında yaşayan Franzi Arıcı neler yazmış: "Son haftalarda gölün çevresinde harıl harıl çalışıyoruz. Bu leylekler inanılmaz kuşlar! Bizi her gün şaşırtıyorlar. Onlar için hazırladığımız yuvaları kısa zamanda kabul ettiler. Biri, platformu takılırken yandaki bacada bekledi. Platformu yerleştirildikten yarım saat sonra hemen geldi ve platformun üzerinde yuvasını kurmaya başladı. Birkaç gün önce leyleklerin konarken çarpmaması için bir elektrik direğinden eski bir yuvayı kaldırdık. Yerine dikkatli bir şekilde bir platform taktık. Dün sabah eski yuvanın leyleği geldi, çevrede dolandı. Akşam baktığımızda yeni yuvasında, yani kurduğumuz platformda yatıyordu. Bir süre sonra eşi göçten döndü. İki leyleğin birbirine kavuşma sevincini görecektiniz. Yandaki yıkılmaya yüz tutmuş binanın çatısında bir çift leylek daha oturuyordu. Onlar da bu yuvayı istiyordu. Dördü uzun süre laklak etti. Sonunda yuvanın eski sahipleri kazandı. Bizler de toplandık onları izledik."

Leyleklerin Takvimi...

Nisan: Şubat ayında Afrika'nın güneyinden yola çıkan leylekler Mart ayından itibaren Türkiye'de görülmeye başlarlar. Nisan ayında sayıları iyice artar. Birkaç saat içinde on binlerce leyleği daha kuzeye giderken görebilirsiniz. Eski yuvalarını bulup onarmaya başlarlar. Hatta erken gelmiş bazı leylekler yumurtlamış bile olabilir.

Mayıs: Yavrular çıkmaya başlar. Anne-baba leylekler sürekli yavrulara yiyecek taşır. Solucan, kurbağa, büyük böcekler, küçük fareler ve balıklar leyleklerin besinleridir.

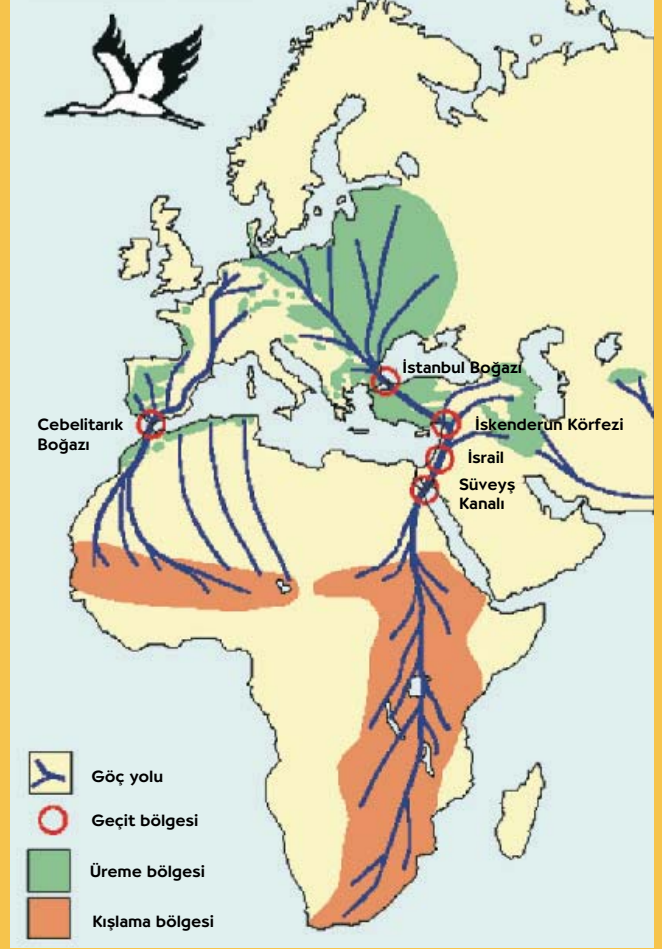
Haziran: Ayın ortasında yavrular iyice büyümüş olur. Fakat hâlâ tam olarak uçamazlar. Anne-babalarından yiyecek beklerler.

Temmuz: Yavrular, yuva içinde sürekli zıplar, kanatlarını açıp kapatırlar. Bunlar, onları ilk uçuş denemelerine hazırlayan çalışmalardır. Bu sayede kanat kaslarını güçlendirirler. Yuva, iyice büyüyen yavrular ve anne-baba için gittikçe küçük gelmeye başlar. Anne-babalar yuva yerine, yakındaki ağaçlarda uyumaya başlarlar.

Ağustos: Uçuş denemelerine bağlayan yavrular havada birkaç saniyeden daha fazla kalabilmeye başlarlar. Onları yere düşerken, yuvaya konmaya çalışırken, direğe çarparken görebilirsiniz. Ağustos sonuna doğru ilk çıkan yavrular onluk gruplar oluşturarak güneye doğru göç etmeye başlarlar.

Eylül: Bütün yavru ve anne-baba leylekler güneye göç ederler. Birlikte havada önce yükselir, sonra güneye doğru süzölmeye başlarlar. Güneye olan bu yolculukları yaklaşık 4 hafta sürer.

Ekim: Geride kalan son leylekler de artık Türkiye'den göç

Göç Yolu Haritası

Türkiye, birçok göçmen kuş için olduğu gibi, leylekler için de önemli göç yollarına sahip.

etmeye başlar. Biz, burada sonbahar yağmurlarını karşılarken onlar güneşli ve sıcak memleketlere doğru yola çıkar.

Kasım, Aralık, Ocak: Kışı Güney Afrika'da geçirirler. Ne de olsa burada kuzey ülkelerine göre daha çok besin var. İyice dinlenip beslenmeleri gerek. Çünkü bir iki ay içinde kuzeye göç tekrar başlayacak.

Şubat: Daha yaşlı olan leylekler kuzeye yolculuk etmeye başlar. 4-5 hafta içinde leylekler Türkiye'de görülmeye başlar.

Mart: Kışı Türkiye'de geçiren leylekler ve güneyden ilk gelen leylekler yuvalarını yenilemeye başlar. Mart sonuna doğru gelen leylek sayısı iyice artar. Kışı Türkiye'de geçiren leylekler yuvaların sahipleri gelince "Bütün kış bu yuvada ben yaşadım. Sen de kim oluyorsun?" der gibi yuva için kavgaya eder.

• • • • • Burcu Meltem Arık
burcu@dogadernegi.org

Sizler de leylek gözlemlerinizi bize yollayın! Haziran sayımızda leylek gözlemlerinize yer vereceğiz.

Kaynaklar

<http://www.weisstorch.privat.t-online.de/links.htm>
<http://www.ooievaars.vlaanderen.be/en/whitestork.html>
www.kustr.org

Canlı Yayında İki Yuva...

Canlı yayında leylek yuvalarını, bu yuvalarda yavruların yumurtadan çıkmasını, kanatlanıp ilk uçtukları zamanı dakika dakika izlemek isterseniz aşağıdaki adreslere bakın. Adreslerdeki bilgiler Almanca, ama yuvaların yakınına yerleştirilen bir kamera aracılığıyla leylekleri görebilmek için Almanca bilmek gerekmiyor.
http://www.storchennest.de/de/index_427.html
<http://www.bn-ansbach.de/storchcam/storch.htm>